

FÜGGETLEN RENDÉSZETI PANASZTESTÜLET

☒: 1358 Budapest, Széchenyi rakpart 19.

☎: 441-6501

Ügyszám: FRPS/522/2012/Pan.

A Független Rendészeti Panasztestület

394/2012. (XI. 7.) számú

állásfoglalása

A Független Rendészeti Panasztestület (a továbbiakban: Testület) a **panaszos**¹ 2012. június 28-án előterjesztett **panasza alapján indult eljárásban** a 2012. november 7-én megtartott zárt ülésén született állásfoglalását

m e g k ü l d i a z O r s z á g o s R e n d ő r f ő k a p i t á n y n a k .

A Testület megállapítása szerint a vizsgált ügyben **alapjogot súlyosan sértő intézkedésre került sor.**

A Testület állásfoglalása ellen jogorvoslatnak helye nincs.

Indokolás

I.

1) A panaszos postai úton terjesztette elő panaszát, amelyben előadta, hogy panasszal kíván élni a Tiszafüred Rendőrkapitányság rendőrei által vele szemben 2012. június 24-én foganatosított intézkedések, köztük az aznap 3 óra 13 perc és 8 óra 55 perc között alkalmazott szabadságkorlátozás miatt.

Előzményként leírja, hogy 2012. június 23-24-én a munkahelye szervezésében csoportos hétvégi pihenőtúrán vett részt. A panaszos és társai szálláshelye az A. kempingben volt biztosítva, ahová a panaszos saját tulajdonú motorkerékpárjával érkezett. 2012. június 23-án, szombaton, az esti órákban a panaszos a kollégáival és helyi ismerősökkel szórakozott, majd két munkatársával (P. K. B. és Sz. K. Z.) hazakísértek két helyben lakó ismerőst. Útban a szállásukra rendőrautó állt meg mellettünk a nyílt utcán, és a rendőrök a panaszost társaival együtt igazoltatták. A panaszos utal rá, hogy az intézkedést megelőzően gyalogosan, halkán beszélgetve haladtak a kemping felé, teljesen „normális” magatartást tanúsítottak, így nem adtak különösebb okot az intézkedésre.

¹ Az Rtv. 93/A. § (8) bekezdése értelmében a panaszos személyes adatait töröltük.

Az intézkedés során kiderült, hogy a panaszosnál nincs igazolvány, de kollégái igazolták a személyazonosságát, felajánlotta továbbá a rendőröknek azt is, hogy a kempingben felmutatja az iratait. Mindennek ellenére mind a panaszost, mind a kollégáit megbilincseltek az intézkedő rendőrök, és előállították őket a Tiszafüred Rendőrkapitányság épületébe, ahol a fogdában helyezték őket el, miután értéktárgyaikat elvették.

Több órai – a panaszos számára megalázó – fogdai tartózkodást követően került sor a kihallgatásukra, ahol azt közölték a rendőrök, hogy a városban dolog elleni erőszakkal szabálysértési értékre elkövetett lopás vétségének kísérlete miatt ismeretlen tettes ellen indult nyomozás, és ezzel az eljárással kapcsolatban fogták el őket. Ekkor a panaszos elmondta, hogy az ügghöz semmi közük nincsen.

Amikor végül vasárnap reggel 8 óra 55 perckor szabadon bocsátották őket, a rendőrség intézkedett a panaszos tornacipőjének lefoglalására arra hivatkozással, hogy a bűncselekmény helyszínén hasonló cipő lenyomatát találták meg. Ennek következtében a panaszos kénytelen volt mezítláb elhagyni a kapitányság épületét, és a közeli Tesco áruházban vásárolt cipőt, hogy egyáltalán haza tudjon menni.

A panaszos a Tiszafüred Rendőrkapitányság rendőreinek fent leírt eljárását több ok miatt is törvénysértőnek tartja.

A fogdából való elbocsátáskor a rendőrség igazolást adott ki az elszenvedett kényszerintézkedés időtartamáról, amelyen az előállítás okaként a rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. tv. (továbbiakban: Rtv.) 33. §-át jelölték meg. A panaszos beadványában idézi a hivatkozott jogszabályhely (1) és (2) bekezdésének rendelkezéseit is, és azok kapcsán kifejti, hogy esetében – álláspontja szerint – egyik előállítási ok sem volt alkalmazható. Utal rá, hogy személyazonosságát a munkatársai igazolták, de ő maga is felajánlotta, hogy bemutatja az iratait, bűncselekmény elkövetésével pedig nem gyanúsították meg, tudomása szerint az eljárás ismeretlen tettes ellen folyik. Úgy véli ezért, hogy a vele szemben alkalmazott személyi szabadságot korlátozó intézkedés mindenféle törvényes alapot nélkülözött és jogellenes volt.

Hivatkozik a panaszos az Rtv. 33. § (4) bekezdésére is, amelynek kapcsán megjegyzi, hogy az előállítás okáról nem kapott érdemi tájékoztatást, a kiállított igazolás ugyanis nem tartalmazta annak pontos okát és jogszabályi alapját, illetve azon az 1–3. pontokban szereplő „nyilatkozatokat sem jelöli meg”.

A panaszos szerint előállításának nem volt jogszabályi alapja, és az azzal összefüggésben kiállított okirat is hiányos, nem felel meg a törvény rendelkezéseinek, ráadásul az eljárás alapjául szolgáló, ismeretlen tettes által elkövetett vétség csekély tárgyi súlya sem alapozta meg az egyik legszigorúbb korlátozó intézkedés alkalmazását.

A panaszos tornacipőjének lefoglalásáról rendelkező határozatban az olvasható, hogy a hatóság olyan tornacipőt foglalt le, „amit bűncselekmény elkövetésének (sic!) használtak.” A panaszos a mondat értelmezhetetlensége mellett arra kívánja felhívni a figyelmet, hogy az állítás, miszerint az általa viselt tornacipőt bárki bűncselekmény elkövetésére használta volna, minden ténybeli alapot nélkülöz.

A fentieken túl kifogásolja a panaszos a „humánus eljárás teljes hiányát” is, mivel az ok megjelölése nélkül alkalmaztak vele és kollégáival szemben szabadságot súlyosan korlátozó intézkedést, megbilincsték őket, majd fogdában elhelyezték el, és végül mezítláb tették ki az utcára. Ez az eljárás a panaszos megítélése szerint az emberi méltóság legalapvetőbb tiszteletének hiányáról tesz tanúbizonyságot. A bilincs használata kapcsán a panaszos kiemeli, hogy az esetben teljesen jogsértő volt, mivel egyik törvényi fordulat sem valósult meg, amikor bilincs indokoltan lett volna alkalmazható.

A panaszos beadványa végén hivatkozik Magyarország Alaptörvényének II. és IV. cikkében foglalt rendelkezésekre, és kéri a Testületet, hogy azokra figyelemmel végezze el a panasz kivizsgálását.

2) A panaszos beadványához mellékelte az előállításáról kiállított igazolást.

A dokumentum tanúsága szerint a panaszos szabadságának korlátozása 2012. június 24-én 3 óra 13 perctől 8 óra 55 percig tartott.

Rögzíti az igazolás azt is, hogy a panaszos a fogvatartásról hozzátartozó vagy képviselő kiértesítését nem kérte, élelmezést pedig nem kért, de kapott. Azon kérdésre ugyanakkor, hogy az előállítással és a rendőri intézkedés módjával szemben a panaszos él-e panasszal, nem szerepel érdemi válasz.

3) A panaszos csatolta panaszához a történetekkel összefüggésben a hatóság határozatát lefoglalás elrendeléséről, illetve a jegyzőkönyvet a lefoglalásról.

Az iratokból kiderül, hogy a panaszossal szemben a lefoglalást dolog elleni erőszakkal szabálysértési értékre elkövetett lopás vétség kísérletének megalapozott gyanúja miatt folyamatban lévő büntetőügyben rendelte el a hatóság, és az eljárási cselekményt 2012. június 24-én 8 óra 37 perckor hajtották végre.

II.

A Testület a tényállás tisztázása érdekében megkereséssel fordult a rendőrséghez. A rendelkezésre bocsátott dokumentumokból az alábbi, jelen ügy megítélése szempontjából releváns tények voltak megállapíthatók.

1) A Tiszafüred Rendőrkapitányság vezetője a Testület megkeresésére válaszul 2012. július 27-én írt levelében az alábbi tájékoztatást nyújtotta.

2012. június 24-én 3 óra 17 perckor vonta a rendőrség intézkedés alá a panaszost T. város belvárosában, az A. út és a H. út kereszteződésében. Az intézkedés pontos körülményeit a csatolt rendőri jelentések tartalmazzák.

A történetekkel összefüggésben indult büntetőeljárásban a rendőrség lefoglalta a panaszos lábbelijét, aminek a helyszíni nyomokkal történő összehasonlító vizsgálata folyamatban van. Az eredmény a panaszos tanúkénti eljárásjogi helyzetét befolyásolhatja.

2) Az előállítás végrehajtásáról szóló rendőri jelentés szerint az intézkedés végrehajtásában H. r. ftőrm., N.r. ftőrm., K. r. őrm. és B. r. őrm. vett részt.

A panaszossal szemben a rendőrök 2012. június 24-én 3 óra 17 perctől kezdődően az Rtv. 29. § (1) bekezdés I. fordulata alapján igazoltatást hajtottak végre, a 31. § (1) bekezdése alapján – mint személyi szabadságában korlátozott személyt – átvizsgálták, majd a 33. § (2) bekezdés b) pontja szerint – mivel bűncselekmény elkövetésével volt gyanúsítható – előállították a rendőrkapitányságra.

Az intézkedés során a rendőrök az Rtv. 47. §-ára figyelemmel testi kényszert, illetve a 48. § c) pontja szerint, szökés megakadályozása érdekében bilincset alkalmaztak. A bilincselés 3 óra 17 perctől 3 óra 25 percig tartott. A kényszerítő eszköz használata során a panaszosnak sérülése, továbbá az intézkedés során anyagi kár nem keletkezett.

A panaszos az Rtv. 18. § (1) bekezdésére figyelemmel hozzátartozó vagy más személy kiértésítését az előállításról nem kérte.

Az intézkedés alapjául szolgáló eseményeket a jelentés a következőképpen ismerteti.

2012. június 24-én 1 óra 58 perckor S. J. tett bejelentést a kapitányság ügyeletére arról, hogy betörők vannak az udvarán. A jelenést készítő rendőrök az ügyeletes tiszt utasítására ezt követően azonnal a helyszínre vonultak, oda kb. 2 órakor érkeztek meg. A bejelentő kiment a házból, majd visszament a kiskapu kulcsáért. Az eljáró rendőrök nem várták meg, amíg visszatér, egyikük a ház hátsó részén, a B. utca felől átugrott a kerítésen, és megkezdte az udvar hátsó, ház mögötti részének azonnali átvizsgálását. Ott azonban a bejelentőn kívül nem talált mást. Ezután a bejelentő megmutatta N. r. ftőrm.-nek a szomszédos porta felől a kerítést, amely meg volt bontva. Amíg N. r. ftőrm. a helyszínen maradt, kollégái lámpával átnézték a szomszédos porták udvarát, körbesétálva B. úton és a T. sétányon, azonban továbbra sem találtak rá az elkövetőre.

2 óra 44 perckor az ügyeletes jelezte a rendőröknek, hogy térfigyelő kamerán látta, amint három gyanús személy sétál a helyszín irányából haladva a P. üzlet kereszteződésében. Ekkor H. r. ftőrm., K. r. őrm. és B. r. őrm. a P. üzlet felé indult. Odaérve az A. úton, a benzinkúttal szemben, a járdán megtalálták a három említett személyt: a panaszost, P. K. B.-t és Sz. K. Z.-t. Az érintetteket az utasítására igazoltatás alá vonták, annak során megállapították, hogy a három férfi nem helyi lakos, és az adatokról RK lapokat készítettek. Ezt követően sor került a három férfi lábbelijének ellenőrzésére is, amelynek során a rendőrök arra a megállapításra jutottak, hogy a helyszínen, a kibontott kerítés előtt, a földön megtalált, jól kirajzolódó lábbeli nyom és a panaszos cipőjének lenyomata szemmel láthatóan teljes mértékben megegyezik. Erről jelentést tettek az ügyeletesnek, majd a vele folytatott egyeztetést követően a panaszost és két társát bűncselekmény elkövetésének gyanúja miatt előállították a Tiszafüred Rendőrkapitányságra.

A jelentés rögzíti, hogy a panaszos az Rtv. 33. § (4) bekezdése alapján az előállítás okáról tájékoztatást és az előállítás időtartamáról igazolást kapott. Az előállító helyiségben történő elhelyezéssel kapcsolatban a rendőrségi fogdák rendjéről szóló 19/1995. (XII. 13.) BM rendelet 2. § (8)-(9) bekezdései és a Rendőrség Fogdaszolgálati Szabályzatának kiadásáról szóló 19/1996. (VIII. 23.) ORFK utasítás 36/A. pontja alapján jogairól és kötelezettségeiről szintén tájékoztatásban részesült.

Az intézkedő rendőrök az adott napon 7 óra 45 perckor adták át a panaszost, de a jelentés nem jelöli meg, hogy kinek. Rögzíti ugyanakkor az irat, hogy az előállítás oka 8 óra 50 perckor szűnt meg, ekkor a panaszost szabadon bocsátották.

3) A jelentéshez mellékelte parancsnoki vélemény és kivizsgálás szerint a panaszossal szemben végrehajtott intézkedés és a kényszerítő eszközök alkalmazása jogszerű és szakszerű volt. A rendőri fellépés megfelelt továbbá az Rtv. 15. §-ában foglalt arányossági követelménynek is.

4) N.r. ftörm. 2012. június 24-én az alábbi tartalommal készített jelentést a történetekről.

Az adott napon 2 órakor az ügyeletvezető utasítására jelent meg a T. város, B. utca 12. szám alatti lakásnál, mivel onnan bejelentés érkezett, hogy betörők vannak az udvaron. A helyszínre érve a rendőrök a lakáshoz tartozó udvart, illetve a szomszédos udvart körbelámpázták, de nem találták meg az elkövetőket. Ezt követően a r. ftörm. a bejelentővel együtt körbejárta az udvart, ahol azt tapasztalta, hogy a szomszéd kerítés drótfonata a nagykaputól kb. 10 méterre ki van bontva. A kerítés túloldalán, a szomszédos telek földjén lábbelítől származó nyom volt látható. A r. ftörm. tapasztalatait jelentette az ügyeletvezetőnek, aki jelezte, hogy a helyszínre forrányomos csoportot irányít, addig pedig utasítást adott a helyszín biztosítására.

A bejelentő felesége a rendőröknek elmondta, hogy 1 óra 50 perckor fölkelt, mert ki kellett mennie a mosdóba. Amikor visszafelé tartott a szobába, kinézett a közlekedő utolsó ablakán, amely az udvarra néz, és azt látta, hogy három személy sétál a szomszéd ház falánál. Ekkor szólt a férjének, aki értesítette a rendőrséget. Amikor ismét kinézett az ablakon, azt látta, hogy az idegenek már az udvaron vannak. Ettől nagyon megijedt, ismét szólt a férjének, majd fölkapcsolták a lakásban a villanyokat. Ezt követően újra kinéztek az ablakon, de már sehol sem voltak az imént látott személyek. A panaszos felesége úgy nyilatkozott, hogy mindhárom személy fiatal volt és sötét ruha volt rajtuk, pontosabb személyleírást azonban nem tudott róluk adni.

A bejelentő elmondta, hogy a szobában aludt, amikor a felesége szólt neki, hogy idegeneket lát a szomszéd ház falánál. Ekkor a bejelentő értesítette a rendőrséget, az idegeneket azonban nem látta. Hozzátette, hogy rongálási vagy lopási kára nem keletkezett.

A rendőrök átvizsgálták a lakás körül lévő lakatlan épületeket, illetve az ahhoz tartozó telket, betörésre utaló nyomokat azonban nem fedeztek fel, és az elkövetőket sem találták meg.

Ezt követően a Tiszafüred Rendőrkapitányság ügyeletvezetője utasította K. r. őrm.-t, B. r. őrm.-t és H. r. ftörm.-t, hogy vonják intézkedés alá azt a három személyt, akiket a térfelügyelő kamerán a H. út és A. út kereszteződésében észlelt, amint a belváros irányából a szabad strand irányába haladtak.

A három érintettet a rendőrök az utasításnak megfelelően intézkedés alá vonták. Igazoltatásuk során a rendőrök felismerték, hogy az egyik személy – a panaszos – lábán lévő cipő talpnyomata hasonlított a B. utca 12. szám alatti ház kerítése mellett talált, és vélhetően az elkövetőtől származó cipőtalp lenyomathoz. A rendőrök a három férfit nyilatkoztatták a történetekről, de érdemi választ nem kaptak tőlük arra, hogy milyen célból tartózkodnak a belvárosban.

Ezt követően a rendőrök a panaszost és két társát, P. K. B.-t, illetve Sz. K. Z.-t bűncselekmény elkövetésének gyanúja miatt előállították a Tiszafüred Rendőrkapitányságra. A kései időpont miatt, valamint arra tekintettel, hogy a bejelentő jelezte, a szomszédjukban két idős asszony lakik, a lakókörnyezetben a rendőrök adatgyűjtést nem végeztek.

5) Az intézkedő rendőrök fent ismertetett jelentésüket 2012. július 27-én az alábbiak szerint egészítették ki.

A bejelentésben megjelölt helyszínre H. r. főrm. és N. r. főrm. együtt érkezett meg az LHG-977 forgalmi rendszámú szolgálati személygépkocsival. Mivel a bejelentéstől a helyszínre érkezésig kb. 1-2 perc telt el, a rendőrök segítséget kértek K. r. őrm.-től és B. r. őrm.-től a környező utcák, illetve udvarok átvizsgálásához az elkövetők felkutatása érdekében.

A helyszínen megállapítást nyert, hogy a bejelentő ingatlanának a kerítését megbontották, a kerítés túloldalán pedig egy lábbelítől származó nyom volt fellelhető. A bejelentő és felesége úgy nyilatkoztak továbbá, hogy az udvaron több ismeretlen személyt láttak, három vagy négy főt.

A panaszossal és társaival szemben fogatosított intézkedés során a három érintett eleget tett a rendőrök azon felszólításának, hogy igazolják magukat. Ezt követően érkezett az intézkedés helyszínére N. r. főrm. Az igazoltatás után sor került a három érintett személy ruházatának átvizsgálására, majd lábbelijük ellenőrzésére is. Annak során megállapíthatóvá vált, hogy a bejelentés helyszínén lévő kibontott kerítés előtt, a földön megtalált, jól kirajzolódó lábbeli nyom szemmel láthatóan nagymértékben megegyezik a panaszos által viselt cipő talpának lenyomatával.

A három férfit ezután tájékoztatták a rendőrök, hogy a településen bűncselekmény történt, amivel kapcsolatban a környéken mindenkit ellenőriznek. Erre reagálva a panaszos kijelentette, hogy társaival nem törtek be sehova.

A történeteket a rendőrök jelentették az ügyeletesnek, aki egyeztetést követően utasítást adott a panaszos és társai előállítására. A rendőrök ezért közölték a három érintettel, hogy bűncselekmény elkövetésével gyanúsíthatóak, mert a bűncselekmény elkövetésének helyszínén talált cipőnyom nagyban megegyezik a panaszos által viselt lábbeli talpának mintázatával, továbbá mivel a sértett elmondása alapján a feltételezett elkövetők is hárman voltak, ezért mindhármukat megbilincselik és előállítják a Tiszafüred Rendőrkapitányságra.

P. K. B. és Sz. K. Z. az előállítás tényét tudomásul vette. A jelentés rögzíti ugyanakkor, hogy a panaszos az intézkedés során végig idegesen, feszülten viselkedett, folyamatosan mozgolódott, miközben egy vele szemben korábban fogatosított rendőri intézkedés kapcsán fejtette ki sérelmeit. Amikor pedig a rendőrök közölték a panaszossal, hogy megbilincselik és előállítják, zavart, feszült volt, idegesen viselkedett, és a rendőröktől távolabb lépett. Ekkor H. r. főrm. ráfogott a panaszos karjára, amire válaszul a panaszos megfeszítette a karját. Ezt követően H. r. főrm. a panaszos ellenállását a tanult fogások alkalmazásával úgy törte meg, hogy jobb karját hátra helyzetbe feszítette, így készítette elő a bilincselést, amelyet követően N. r. főrm. segítségével a panaszos kezeire a bilincset felhelyezték.

A jelentés rögzíti, hogy az érintettek bilincselésének oka a szökés megakadályozása volt.

A panaszos esetében a rendőrök az előállító helyiségben történt elhelyezésig használták a bilincset, a bilincselés oka ekkor szűnt meg.

A panaszos őrzését K. r. őrm. hajtotta végre. A panaszost továbbá az intézkedő nyomozónak, S. r. főrm.-nek adták át meghallgatás céljából.

6) Az előállító helyiségben elhelyezett személyeket regisztráló nyilatkozaton a panaszos az alábbiakat jelezte: a rendőri intézkedés során nem szenvedett sérelmet, nincs azonnali ellátást igénylő egészségügyi problémája, tudomása szerint nem szenved fertőző betegségben. Az irat rögzíti továbbá, hogy a panaszos jogorvoslati jogairól az Rtv. 92-93. §-ai alapján szóban tájékoztatást kapott, és a kényszerítő eszközök alkalmazásával kapcsolatos panaszáról utóbb kívánt nyilatkozni. Az Rtv. 33. §-ának (4) bekezdése alapján az előállítás okáról szóban kapott tájékoztatást, míg az előállítás időtartamáról annak végén írásbeli igazolást kapott.

Az előállító helyiségben történő elhelyezéssel kapcsolatban a rendőrségi fogdák rendjéről szóló 19/1995. (XII. 13.) BM rendelet 2. § (8)-(9) bekezdései és a Rendőrség Fogdatszolgálati Szabályzatának kiadásáról szóló 19/1996. (VIII. 23.) ORFK utasítás 36/A. pontja alapján jogairól és kötelezettségeiről a panaszost szintén tájékoztatásban részesült. 5 órát meghaladó fogvatartása esetére kért élelmet, ugyanakkor az Rtv. 18. §-ának (1) bekezdésére figyelemmel hozzátartozó vagy más személy kiértékelésére nem tartott igényt.

III.

A Testület a panaszbeadvány és a rendőrség által rendelkezésre bocsátott dokumentumok alapján – figyelemmel az intézkedés idején hatályos Rtv. és a rendőrség szolgálati szabályzatáról szóló 30/2011. (IX. 22.) BM rendelet (a továbbiakban: Szolgálati Szabályzat) rendelkezéseire – vizsgálat tárgyává tette a panaszos előállítását, az előállítás időtartamát, az előállítással összefüggő rendőri tájékoztatási kötelezettség teljesítését, a panaszos bilincselését, továbbá az intézkedés emberi méltóságot sértő jellegét.

A fentiek alapján a Testület arra a megállapításra jutott, hogy a rendőri intézkedés érintette a panaszosnak a Magyarország Alaptörvénye II. cikkében foglalt emberi méltósághoz és az abból levezethető testi integritáshoz, a IV. cikkében foglalt személyi szabadsághoz, valamint a XXIV. cikkében foglalt tisztességes eljáráshoz fűződő alapvető jogát az alábbiak szerint.

1) A Testület elsőként azt értékelte, hogy a rendőrség a panaszost indokoltan, kellő jogszabályi felhatalmazás birtokában vonta-e intézkedés alá.

A panaszos az intézkedés előzményeként leírja, hogy 2012. június 23-24-én a munkahelye szervezésében csoportos hétvégi pihenőtúrán vett részt T. városban. 2012. június 23-án, szombaton, az esti órákban a panaszos a kollégáival és helyi ismerősökkel szórakozott, majd két munkatársával (P. K. B. és Sz. K. Z.) hazakísértek két helyben lakó ismerőst. Útban visszafelé a szállásukra, rendőrautó állt meg mellettünk a nyílt utcán, és a rendőrök a panaszost társaival együtt igazoltatták. A panaszos utal rá, hogy az intézkedést megelőzően gyalogosan, halkán beszélgetve haladtak a kemping felé, teljesen „normális” magatartást tanúsítottak, így nem adtak különösebb okot a rendőri intézkedésre.

A történetek kapcsán a rendőrség az alábbiakról nyújtott tájékoztatást. A panaszossal szemben a rendőrök 2012. június 24-én 3 óra 17 perctől kezdődően az Rtv. 29. § (1) bekezdés I. fordulója alapján igazoltatást hajtottak végre. Ezt megelőzően, 1 óra 58 perckor S. J. tett bejelentést a kapitányság ügyeletére arról, hogy betörők vannak az udvarán. A rendőrök az ügyeletes tiszt utasítására azonnal a helyszínre vonultak, oda kb. 2 órakor érkeztek meg. A rendőrök átvizsgálták a lakáshoz tartozó udvart, illetve a szomszédos udvart, de nem találták meg az elkövetőket. Ezt követően N. r. főrm. a bejelentővel együtt körbejárta az udvart, ahol azt tapasztalta, hogy a szomszéd kerítés drótfonata a nagykaputól kb. 10 méterre ki van bontva. A kerítés túlsó oldalán, a szomszédos telek földjén lábbelítől származó nyom volt látható. A r. főrm. tapasztalatait jelentette az ügyeletes vezetőnek, aki jelezte, hogy a helyszínre forrónyomos csoportot irányít, addig pedig utasítást adott a helyszín biztosítására. A rendőrök kérdéseire válaszolva a panaszos felesége úgy nyilatkozott, hogy három vagy négy személyt látott az udvaron, akik fiatalok voltak és sötét ruhát viseltek, pontosabb személyleírást azonban nem tudott róluk adni. 2 óra 44 perckor az ügyeletes jelezte a rendőröknek, hogy térfigyelő kamerán látta, amint három gyanús személy sétál a helyszín irányából haladva a P. üzlet kereszteződésében. Ekkor H. r. főrm., K. r. őrm. és B. r. őrm. a P. üzlet felé indult. Odaérve az A. úton, a benzinkúttal szemben, a járdán megtalálták a három említett személyt: a panaszost, P. K. B.-t és Sz. K. Z.-t. Az érintetteket az ügyelet utasítására igazoltatás alá vonták.

A rendőrség előadása alapján a panaszeljáráásban kétséget kizáróan megállapíthatóvá vált, hogy a panaszost – társaival együtt – azért vonták a rendőrök intézkedés alá, mert összefüggésbe hozták őket az S. J. sérelmére elkövetett, kísérleti szakban maradt bűncselekménnyel. Az érintettek és a cselekmény között a kapcsolatot arra alapították a rendőrök, hogy a panaszosok a sértettek háza irányából sétáltak az éjszakai órán a városban, és hárman voltak, akárcsak a feltételezett elkövetők.

A Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény (a továbbiakban: Btk.) 316. §-a értelmében „aki idegen dolgot mástól azért vesz el, hogy azt jogtalanul eltulajdonítsa, lopást követ el.” A büntetés vétség miatt két évig terjedő szabadságvesztés, ha a szabálysértési értékre elkövetett lopást dolog elleni erőszakkal – ideértve azt is, ha a dolog eltulajdonításának megakadályozására szolgáló eszközt állagsérelem okozása nélkül eltávolítják, vagy a dolog eltulajdonításának megakadályozására alkalmatlanná teszik –, követik el.

A Btk. 16. és 17. §-ai szerint továbbá kísérlet miatt büntetendő, aki a szándékos bűncselekmény elkövetését megkezdte, de nem fejezte be. A kísérletre a befejezett bűncselekmény büntetési tételét kell alkalmazni.

Az Rtv. 13. §-ának (1) bekezdése rendelkezik a rendőr intézkedési kötelezettségéről. A hivatkozott jogszabályhely szerint a rendőr jogkörében eljárva köteles intézkedni vagy intézkedést kezdeményezni, ha a közbiztonságot, a közrendet vagy az államhatár rendjét sértő vagy veszélyeztető tény, körülményt vagy cselekményt észlel, illetve ilyet a tudomására hoznak.

Ezen a ponton a Testület szükségesnek tartja, hogy utaljon töretlen gyakorlatára, ami szerint a bűncselekmény gyanúját a panaszeljáráásban kizárólag a rendőri intézkedés jogalapja szempontjából vizsgálja. Az Rtv.-ben rögzített hatásköri szabályok szerint ugyanis a Testület nem veheti át a büntetőeljárást lefolytató hatóság szerepét, azonban ha nem végezné el a rendőri intézkedés alapjául szolgáló cselekmény értékelését akkor, amikor a rendőrség az

intézkedés alapjaként bűncselekmény gyanújára hivatkozik, az alapjog-korlátozás vizsgálata üresedne ki. A fentiek alapján a Testület a bűncselekmény elkövetésének kérdésében való állásfoglalás nélkül azt vizsgálta, hogy a gyanúnak az adott intézkedéshez szükséges foka – amely a gyanúsításhoz szükséges megalapozott gyanúnál alacsonyabb szintű gyanú – fennállt-e. Ezzel összefüggésben a Testület fontosnak tartja hangsúlyozni: nem abban a kérdésben foglal állást, hogy a panaszos követett-e el bűncselekményt vagy sem, hanem csupán abban, hogy az adott helyen és időben rendelkezésére álló adatok alapján a rendőr gondolhatta-e azt, hogy panaszossal szemben felmerül a bűncselekmény elkövetésének (a megalapozott gyanú szintjénél) alacsonyabb fokú gyanúja. Amennyiben igen, úgy a rendőri intézkedés akkor is jogszerű lehet, ha utóbb a nyomozás azt állapítja meg, hogy az érintett nem követett el bűncselekményt, vagy a bűncselekmény elkövetése nem bizonyítható.

A konkrét esetben megállapítható volt, hogy S. J. azért tett bejelentést a rendőrségre, mert a sérelmére bűncselekményt kíséreltek meg elkövetni. Mivel a bejelentés jogellenes cselekmény gyanúját vetette fel, az a rendőrség oldalán egyértelműen intézkedési kötelezettséget keletkeztetett. Ennek teljesítése keretében a bejelentő otthonához rendőrök érkeztek, a környéket átvizsgálták, a helyszínen talált nyomokat biztosították.

A Testület megítélése szerint a helyszínre kiérkezett rendőrök intézkedési kötelezettségét a bejelentés és a későbbi intézkedés helyszínén azzal összefüggésben tapasztalt további körülmények – amelyek a bejelentés valóságát támasztották alá – egyértelműen megerősítették.

A panaszossal szembeni konkrét rendőri fellépés kiváltó oka a rendőrök előadása szerint az volt, hogy az ügyeletes a környék térfigyelő kameráinak adását nyomon követve három fiatal személyre lett figyelmes, akik az éjszaka közepén a bejelentésben megjelölt helyszíntől nem messze, attól távolodva haladtak.

A Testület a panaszossal szembeni rendőri fellépés jogszerűségének megítélésekor jelentőséget tulajdonított annak, hogy a bejelentő felesége úgy nyilatkozott, három vagy négy fiatal személyt látott korábban az udvarukon, amely leírás ráillett a panaszosra és társaira. Ráadásul a három férfi éjszakai órán a bejelentés szerinti helyszín közelében – a GoogleMaps alkalmazás szerint kb. 800 m-re –, attól távolodva haladt.

Ezen körülmények alapján a Testület úgy ítélte meg, hogy a panaszossal – és társaival – szemben felmerült a jogellenes cselekmény elkövetésének az a minimális szintű gyanúja, amely rendőri intézkedést tett szükségessé.

Figyelemmel arra, hogy a bejelentés alapján a rendőröknek intézkedési kötelezettségük állt fenn a bűncselekmény körülményeinek mielőbbi felderítésére és az elkövetők azonosítására, tekintettel továbbá arra, hogy a panaszossal kapcsolatban megállapítható volt a rendőri intézkedéshez minimálisan szükséges gyanú fennállása, a Testület jogszerűnek minősítette azt, hogy a rendőrök a panaszost intézkedés alá vonták.

2) A panaszos előadása szerint az igazoltatás után a rendőrök jogszabályi felhatalmazás nélkül hajtották végre az előállítását. Nyilatkozata szerint az intézkedés során kiderült, hogy a nincs nála igazolvány, de kollégái igazolták a személyazonosságát, felajánlotta továbbá a rendőröknek azt is, hogy a kempingben felmutatja az iratait. Mindennek ellenére mind a

panaszost, mind a kollégáit megbilincseltek az intézkedő rendőrök, és előállították a Tiszafüred Rendőrkapitányság épületébe, ahol a fogdában helyezték őket el, miután a maguknál tartott értéktárgyakat elvették. A panaszos beadványában idézi az Rtv. 33. § (1) és (2) bekezdésének rendelkezéseit, és azok kapcsán kifejti, hogy esetében – álláspontja szerint – egyik előállítási ok sem volt alkalmazható. Utal rá, hogy személyazonosságát a munkatársai igazolták, de ő maga is felajánlotta, hogy bemutatja az iratait, bűncselekmény elkövetésével pedig nem gyanúsították meg, tudomása szerint az eljárás ismeretlen tettes ellen folyik. Úgy véli ezért, hogy a vele szemben alkalmazott személyi szabadságot korlátozó intézkedés mindenféle törvényes alapot nélkülözött és jogellenes volt. Úgy ítéli meg továbbá, hogy az eljárás alapjául szolgáló, ismeretlen tettes által elkövetett vétség csekély tárgyi súlya sem alapozta meg az egyik legszigorúbb korlátozó intézkedés alkalmazását.

A rendőrségi iratok tanúsága szerint az intézkedés keretében sor került a három férfi – köztük a panaszos – lábbelijének ellenőrzésére is, amelynek során a rendőrök arra a megállapításra jutottak, hogy a helyszínen, a kibontott kerítés előtt, a földön megtalált, jól kirajzolódó lábbeli nyom és a panaszos cipőjének lenyomata szemmel láthatóan nagymértékben megegyezik. A rendőrök a három férfit nyilatkoztatták a történetekről, de érdemi választ nem kaptak tőlük arra, hogy milyen célból tartózkodnak a belvárosban. Erről jelentést tettek az ügyeletesnek, majd a vele folytatott egyeztetést követően a panaszost és két társát bűncselekmény elkövetésének gyanúja miatt – figyelemmel az Rtv. 33. § (2) bekezdés b) pontjában foglaltakra – előállították a Tiszafüred Rendőrkapitányságra.

Az Rtv. 33. § (2) bekezdés b) pontja értelmében a rendőr a hatóság vagy az illetékes szerv elé állíthatja azt, aki bűncselekmény elkövetésével gyanúsítható, azaz megállapítható, hogy a rendőrök a panaszost nem személyazonosító iratainak hiánya miatt állították elő (amit alátámaszt az is, hogy nem csak a panaszost, hanem a magukat azonosítani tudó kollégáit is előállították). Emiatt az ügy szempontjából nincs relevanciája annak, hogy a panaszost a kollégái igazolni tudták volna.

A Testületnek a fent körvonalazott gyakorlatával összhangban azt kellett értékelnie, hogy a rendőrök a rendelkezésükre álló adatok alapján feltételezhatték-e, hogy a lopási kísérletet a panaszos és társai követték el. Ennek megítélésakor a Testület az igazoltatást megalapozó és fent már ismertetett körülményeken túl különös jelentőséget tulajdonított annak, hogy a panaszos cipőtalpának a lenyomata a rendőrök szerint hasonlóságot mutatott azon nyommal, amelyet a rendőrök a bejelentő házában kibontott kerítése mellett találtak.

Ezen körülmények között a Testület megítélése szerint nem volt nyilvánvalóan megalapozatlan az a gyanú, amely az eljáró rendőrökben arra vonatkozóan kialakult, hogy a panaszos a bejelentésben szereplő cselekmény elkövetésével összefüggésbe hozható. Emiatt az Rtv. 33. § (2) bekezdés b) pontja megfelelő jogalapot szolgáltatott az előállításhoz. Ezzel kapcsolatban a Testület jelzi: az előállításhoz szükséges gyanú foka alacsonyabb, mint a valamely konkrét személy meggyanúsításához a büntetőeljárás törvény szerint szükséges ún. „megalapozott” gyanú. Az előállításhoz szükséges „egyszerű” gyanú megalapozottá válásához – és valamely konkrét személy meggyanúsításához – további nyomozati cselekmények lehetnek szükségesek, így például az érintettek kihallgatása, vagy a tárgyi bizonyítékok értékelése (ami jelen ügyben a panaszos cipőnyomának a helyszínen talált nyomokkal való összevetését jelenti). Ezért pusztán abból a tényből, hogy a nyomozás ismeretlen tettes ellen folyik, nem következik, hogy a tárgyi esetben nem jelenthette az előállítás jogalapját az Rtv. 33. § (2) bekezdésének b) pontja.

Mivel azonban az idézett rendelkezés az előállítás végrehajtását az abban foglalt feltétel teljesülése esetére – vagyis ha az intézkedés alá vont személyt érintő gyanú fennáll – nem kötelező jelleggel írja elő, hanem az intézkedő rendőrnek mérlegelési jogkört biztosít, a Testület a rendőri intézkedést az arányosság követelményére figyelemmel is szükségesnek tartotta értékelni. Az Rtv. 15. §-a ugyanis kimondja, hogy a rendőri intézkedés nem okozhat olyan hátrányt, amely nyilvánvalóan nem áll arányban az intézkedés törvényes céljával. Több lehetséges és alkalmas rendőri intézkedés, illetőleg kényszerítő eszköz közül pedig azt kell választani, amely az eredményesség biztosítása mellett az intézkedéssel érintettre a legkisebb korlátozással, sérüléssel vagy károkozással jár.

A konkrét esetben a Testület álláspontja szerint a panaszossal szembeni rendőri intézkedés haladéktalan foganatosítását az indokolta, hogy szükségesnek mutatkozott a panaszos cipőjének a lefoglalása, valamint a panaszos és társai nyilatkoztatása. Ennek szükségességét erősítette továbbá az a körülmény is, hogy a panaszos és társai nem voltak helyi lakosok – a panaszos lakcíme T. várostól közel 200 km távolságra van –, így a panaszos személyes megjelenése a hatóság előtt utólag rosszabb eséllyel lett volna biztosítható. A cselekmény mielőbbi felderítéséhez fűződő bűnüldözési érdek, illetve a panaszossal szemben felmerült gyanú kizárásának vagy alátámasztásának igénye ezen tényezőkre figyelemmel megalapozta a panaszos előállítása arányosságának megállapíthatóságát.

Erre figyelemmel a panaszos személyes szabadságának előállítással való korlátozását a Testület jogszerűnek minősítette, és a kapcsolódó alapjog – a személyi szabadsághoz való jog – megsértését nem állapította meg.

b) A panaszos az is kifogásolja, hogy több órai – számára megalázó – fogdai tartózkodást követően került sor az ő és társai kihallgatására. A Testület ezért a panaszos előállításának jogszerűségén túl azt is vizsgálta, hogy az intézkedés időtartama annak céljához és az elvégzett eljárási cselekményekhez mérten nem volt-e szükségtelenül hosszú.

Az Rtv. 15. § (1) bekezdése szerint a rendőri intézkedés nem okozhat olyan hátrányt, amely nyilvánvalóan nem áll arányban az intézkedés törvényes céljával. Ezt az előírást konkretizálja az előállításra a 33. § (3) bekezdés, amelynek értelmében a rendőrség az előállítással a személyi szabadságot csak a szükséges ideig, de legfeljebb 8 órán át korlátozhatja.

A panaszos előállításáról készített igazolás tanúsága szerint a panaszos szabadságának korlátozása 2012. június 24-én 3 óra 13 perctől 8 óra 55 percig tartott. Az intézkedő rendőrök jelentése ezen felül annyit rögzít, hogy az intézkedő rendőrök az adott napon 7 óra 45 perckor adták át a panaszost, de a jelentés nem jelöli meg, hogy kinek. A jelentés kiegészítése azt tartalmazza, hogy a rendőrök a panaszost az intézkedő nyomozónak, S. r. főrm.-nek adták át meghallgatás céljából.

Ezen túlmenően a rendőrség nem nyújtott tájékoztatást a Testületnek arról, hogy a panaszossal szemben a fogvatartás ideje alatt milyen eljárási cselekményeket foganatosítottak, holott megkeresésében a Testület erre vonatkozóan kifejezett kérdést fogalmazott meg. Így nem volt feltárható, hogy az a bő öt és fél óra, amit a panaszos a rendőrségen eltöltött, mivel, hogyan telt el.

A Testület szükségesnek tartja felhívni a rendőrég figyelmét arra, hogy az Rtv. 15. §-ában és a 33. § (3) bekezdésében rögzített követelmények értelmében a fogvatartás időtartamának arányosságát a fogvatartó szerv köteles igazolni. Amennyiben pedig ezen kötelességének nem tesz eleget, a mulasztás semmi esetre sem írható a fogvatartott, így jelen esetben a panaszos terhére.

Mivel tehát jelen esetben a rendőrség a Testület kifejezett kérése ellenére nem igazolta, hogy a panaszos öt és fél órát meghaladó fogvatartása az elvégzett eljárási cselekményekkel arányban állt, azokhoz viszonyítva nem volt szükségtelenül hosszú, a Testület ebben a vonatkozásban indokoltnak tartotta megállapítani a panaszos személyi szabadsághoz való alapjogának megsértését.

c) Hivatkozik a panaszos az Rtv. 33. § (4) bekezdésére is, amely kapcsán megjegyzi, hogy az előállítás okáról nem kapott érdemi tájékoztatást, a kiállított igazolás ugyanis nem tartalmazta annak pontos okát és jogszabályi alapját, illetve az 1–3. pontokban szereplő „nyilatkozatokat sem jelöli meg”.

Az Rtv. 33. § (4) bekezdése értelmében az előállítottat szóban vagy írásban az előállítás okáról tájékoztatni kell, és az előállítás időtartamáról részére igazolást kell kiállítani.

A rendőri jelentések rögzítik: miután a rendőrök arra a következtetésre jutottak, hogy a bejelentés helyszínén lévő kibontott kerítés előtt, a földön megtalált, jól kirajzolódó lábbeli nyom nagymértékben megegyezik a panaszos által viselt cipő talpának lenyomatával, a három férfit tájékoztatták, hogy a településen bűncselekmény történt, amivel kapcsolatban a környéken mindenkit ellenőriznek. Erre reagálva a panaszos kijelentette, hogy társaival nem törtek be sehova.

Az előállításról kiállított igazoláson a rendőrség valóban csak az Rtv. 33. §-át tüntette fel az intézkedés jogalapjaként. Az előállító helyiségben elhelyezett személyeket regisztráló nyilatkozaton ugyanakkor a panaszos aláírásával igazolta, hogy az Rtv. 33. §-ának (4) bekezdése alapján az előállítás okáról szóban kapott tájékoztatást, míg az előállítás időtartamáról annak végén írásbeli igazolást kapott.

Látható, hogy a felek előadásában ellentmondás volt tapasztalható a tekintetben, hogy a rendőrség a panaszost az előállítás okával kapcsolatosan milyen tájékoztatással látta el. A rendelkezésre álló információk köréből a Testület annak tulajdonított alapvető jelentőséget, hogy a szóbeli tájékoztatás elhangzását a panaszos az előállító helyiségben elhelyezett személyeket regisztráló nyilatkozaton aláírásával igazolta, továbbá a panaszos maga is leírja a panaszában, hogy kihallgatása során közölték vele, hogy egy lopási kísérlettel kapcsolatban fogták el őket.

Mivel az Rtv. fent idézett 33. § (4) bekezdése alapján a hatóság szóban is adhat tájékoztatást az előállítás okáról, nem rögzíti, hogy ennek az előállítás melyik szakaszában kell megtörténnie, továbbá mivel a hivatkozott jogszabályi rendelkezésből az is kiderül, hogy az igazolásnak a szabadságkorlátozás időtartamát – és nem annak jogalapját – kell rögzítenie, a Testület arra a következtetésre jutott, hogy a panaszos tájékoztatása kapcsán a rendőrség megfelelően járt el.

A Testület az előállítás jogalapját érintő rendőrségi tájékoztatással összefüggésben ezért a panaszos tisztességes eljáráshoz való alapvető jogának a megsértését nem állapította meg.

3) A panaszos sérelmezi, hogy az intézkedés során a rendőrök megbilincseltek. A kényszerítő eszköz használata kapcsán a panaszos kiemeli, hogy az megítélése szerint teljesen jogsértő volt, mivel egyik törvényi fordulat sem valósult meg, amikor bilincs indokoltan lett volna alkalmazható.

A rendőri jelentés tanúsága szerint az intézkedés során a rendőrök a panaszossal szemben az Rtv. 47. §-ára figyelemmel testi kényszert, illetve a 48. § c) pontja szerint, szökés megakadályozása érdekében bilincset alkalmaztak. A bilincselés 3 óra 17 perctől 3 óra 25 percig tartott. A kényszerítő eszköz használata során a panaszosnak sérülése, továbbá az intézkedés során anyagi kár nem keletkezett. A jelentés rögzíti, hogy a panaszos az intézkedés során végig idegesen, feszülten viselkedett, folyamatosan mozgolódott, miközben egy vele szemben korábban fogatosított rendőri intézkedés kapcsán fejtette ki sérelmeit. Amikor pedig a rendőrök közölték a panaszossal, hogy megbilincselik és előállítják, zavart, feszült volt, idegesen viselkedett, és a rendőröktől távolabb lépett. Ekkor H. r. főrm. ráfogott a panaszos karjára, amire válaszul a panaszos megfeszítette a karját. Ezt követően H. r. főrm. a panaszos ellenállását a tanult fogások alkalmazásával úgy törte meg, hogy jobb karját hátrafeszítette, így készítette elő a bilincselést, amelyet követően N. r. főrm. segítségével a panaszos kezeire a bilincset felhelyezték.

A kényszerítő eszköz alkalmazása jogszerűségének vizsgálata során a Testület az alábbi jogszabályi rendelkezésekre volt figyelemmel.

Az Rtv. 16. § (1) bekezdése értelmében a rendőr kényszerítő eszközt csak a törvényben meghatározott feltételek fennállása esetén, az arányosság elvének figyelembe tartásával alkalmazhat úgy, hogy az nem okozhat aránytalan sérelmet az intézkedés alá vontnak. Nincs helye a kényszerítő eszköz további alkalmazásának, ha az ellenszegülés megtört, és a rendőri intézkedés eredményessége enélkül is biztosítható. Az Rtv. 47. §-a a testi kényszer alkalmazására vonatkozóan rögzíti, hogy a rendőr – intézkedése során – az ellenszegülés megtörésére testi erővel cselekvésre vagy a cselekvés abbahagyására kényszerítést alkalmazhat. A 48. § alapján továbbá a rendőr bilincset alkalmazhat a személyi szabadságában korlátozni kívánt vagy korlátozott személy a) önkárosításának megakadályozására, b) támadásának megakadályozására, c) szökésének megakadályozására, d) ellenszegülésének megtörésére.

Az Rtv. előírásait a Szolgálati Szabályzat az alábbiakkal egészíti ki. A jogszabály 39. § (1) bekezdése rögzíti, hogy „az Rtv. szerinti kényszerítő eszköz csak akkor alkalmazható, ha az intézkedés alá vont magatartása, ellenszegülésének mértéke annak Rtv. szerinti alkalmazását indokolja. A nagyobb korlátozással, sérüléssel vagy károkozással járó kényszerítő eszköz akkor alkalmazható, ha a kisebb korlátozással, sérüléssel vagy károkozással járó kényszerítő eszköz alkalmazása nem vezetett eredményre vagy sikere eleve kilátástalan”. Ugyanezen törvényhely határozza meg azt, hogy az intézkedés alá vont személy magatartása minek minősül: „a) passzív ellenszegülést tanúsító személy, aki a rendőri intézkedés során a számára jogszerűen adott rendőri utasításokat nem hajtja végre, de tevőleges ellenszegülést nem mutat; b) aktív ellenszegülést tanúsító személy, aki nem veti magát alá a jogszerű rendőri intézkedésnek, magatartásával fizikai erő kifejtés útján is igyekszik azt megakadályozni; c)

támadó magatartást tanúsító személy, aki az intézkedő rendőrré, valamint a támogatására vagy védelmére kelt személyre rátámad. Testi kényszer, vagyis a megfogás, a leszorítás, az elvezetés vagy más, a rendőr által fizikai erőfelfejtással alkalmazott, valamely cselekvésre vagy cselekvés abbahagyására irányuló kényszerítés a 40. § (1) bekezdése értelmében akkor alkalmazható, ha a rendőri erőfölény vagy az intézkedés alá vont személy állapota, magatartása folytán a rendőri intézkedés eredményessége ezzel biztosítható. A bilincseléssel összefüggésben pedig a Szolgálati Szabályzat 41. § (1) bekezdésében példálózó jelleggel felsorolja, hogy az adott kényszerítő eszköz alkalmazása az Rtv. 48. §-ában meghatározott esetekben kivel szemben indokolt:

- „a) aki erőszakos, garázda magatartást tanúsít, és ennek abbahagyására testi kényszerrel nem készíthető,
- b) aki az intézkedő rendőrt, annak segítőjét, valamint az intézkedésben közreműködőt megtámadja,
- c) akinek az elfogására bűncselekmény elkövetésének megalapozott gyanúja miatt került sor, és szökése bilincs alkalmazása nélkül nem akadályozható meg,
- d) akinek a jogszerű intézkedéssel szembeni ellenszegülése testi kényszerrel nem törhető meg,
- e) aki önkárosító magatartást tanúsít vagy ilyen magatartás tanúsításával fenyeget,
- f) akinek fogvatartása során kísérését rendelték el, és a kísért személy veszélyessége azt indokolja, vagy
- g) akit egyedül intézkedő rendőr állít elő”.

Az ismertetett jogszabályi rendelkezéseket is figyelembe véve a Testület nem találta megalapozottnak a panaszos megbilincselését az alábbiak szerint.

Az ellentmondásos nyilatkozatok alapján nem dönthető el egyértelműen, hogy a panaszos valóban tanúsította-e azt a magatartást, amelyre a rendőrök hivatkoznak (ideges, feszült magatartás, távolabb lépés), de amennyiben így történt is, a bilincselés jogszerűsége nem támasztható alá, különös tekintettel arra, hogy a rendőrök megbilincseltek a panaszos kollégáit is, akik pedig az előállítás tényét a rendőri jelentések szerint is tudomásul vették, ami a Testület számára azt igazolja, hogy a bilincselésre rutinszerűen, az érintettek magatartásától valójában teljesen függetlenül került sor.

A Szolgálati Szabályzat idézett rendelkezése szerint azt, akinek az elfogására bűncselekmény elkövetésének megalapozott gyanúja miatt került sor, abban az esetben lehet megbilincselni és szökése bilincs alkalmazása nélkül nem akadályozható meg. A rendőri jelentések azonban nem tartalmaznak olyan momentumot, amely azt igazolná, hogy a panaszos szökése bilincselés nélkül ne lett volna megakadályozható.

Amellett, hogy az intézkedés után írott jelentések még egyáltalán nem tartalmaznak utalást a panaszos „gyanús” viselkedésére, arról csupán a 2012. július 27-én készült jelentés számol be, azt is rögzíteni kell, hogy a július 27-i jelentésből is kiderül, számos intézkedési elemre került sor mielőtt a panaszos állítólagosan hátrébb lépett volna. A panaszos és társai igazolták magukat, együttműködtek abban, hogy a cipőiket ellenőrizzék, végigvárták, hogy a fejleményekről az intézkedő rendőrök az ügyeletesnek beszámoljanak, és döntés szülessen az előállításukról. Mindez nem a szökési szándék fennállására utal, ráadásul magából a jelentésből is kiderül, hogy a bilincselésről már akkor döntés született, amikor az ügyeletes utasítást adott az előállításra. A jelentés ugyanis úgy fogalmaz: „a rendőrök ezért közölték a három érintettel, hogy bűncselekmény elkövetésével gyanúsíthatóak, mert a bűncselekmény elkövetésének helyszínén talált cipőnyom nagyban megegyezik a panaszos által viselt lábbeli talpának mintázatával, továbbá mivel a sértett elmondása alapján a feltételezett elkövetők is

hárman voltak, ezért mindhármukat megbilincselik és előállítják a Tiszafüred Rendőrkapitányságra.”

Ezen túlmenően a Szolgálati Szabályzat szerint a nagyobb korlátozással járó kényszerítő eszköz akkor alkalmazható, ha a kisebb korlátozással, sérüléssel vagy károkozással járó kényszerítő eszköz alkalmazása nem vezetett eredményre vagy sikere eleve kilátástalan. Tekintve, hogy a rendőri jelentés szerint az intézkedő rendőr a tanult fogások alkalmazásával fogatosított testi kényszert sikerrel alkalmazta, ezért a bilincselésnél enyhébb kényszerítő eszközként igénybe vett testi kényszerről sem az nem mondható, hogy ne vezetett volna eredményre, sem az, hogy sikere eleve kilátástalan lett volna.

A Testület tehát az intézkedő rendőrök előadásában nem tudott feltárni olyan elemet, ami a konkrét esetben a fokozatosság elvére is figyelemmel a bilincs alkalmazását megalapozta volna.

A fentiek alapján a Testület álláspontja szerint sérült a panaszos emberi méltósághoz való joga, és az abból levezethető testi integritása, mivel esetében a bilincs alkalmazására indokolatlanul került sor.

4) A panaszos azt is sérelmezi, hogy amikor végül vasárnap reggel 8 óra 55 perckor szabadon bocsátották őket, a panaszos – lábbelijének lefoglalása miatt – kénytelen volt meztláb elhagyni a kapitányság épületét, és a közeli Tesco áruházban cipőt vásárolni, hogy egyáltalán haza tudjon menni.

A rendőrségi iratok megerősítik a panaszos azon előadását, hogy a történetekkel összefüggésben indított büntetőeljárásban sor került a panaszos cipőjének lefoglalására.

A kérdés vizsgálata kapcsán szükséges ismertetni a Testület hatáskörét szabályozó törvényi rendelkezéseket.

Az Rtv. 92. §-ának (1) bekezdése úgy rendelkezik, hogy az, „akinek az e törvény IV., V. és VI. fejezetében meghatározott kötelezettség megsértése, a rendőri intézkedés, annak elmulasztása, a kényszerítő eszköz alkalmazása (e fejezet alkalmazásában a továbbiakban együtt: intézkedés) alapvető jogát sértette [...] kérheti, hogy panaszát az országos rendőrfőkapitány, valamint a főigazgatók a Testület által lefolytatott vizsgálatot követően bírálja el”.

E rendelkezés alapján a Testület hatáskörébe kizárólag azon rendőri intézkedések és mulasztások vizsgálata tartozik, melyek az Rtv. IV., V. és VI. fejezetének alkalmazásával összefüggésben merülnek fel. Ennek megfelelően a Testületnek

- a rendőri tevékenység általános elveinek és szabályainak érvényesülése (különösen: intézkedési kötelezettség, arányosság, azonosíthatóság, segítségnyújtási kötelezettség stb.),
- a rendőri intézkedések vagy azok elmulasztása (különösen: igazoltatás, ruházat-csomag- jármű-átvizsgálás, elfogás, előállítás, közlekedésrendészeti intézkedés stb.),
- a kényszerítő eszközök törvényes alkalmazása (különösen: testi kényszer, bilincs, vegyi eszköz, sokkoló, rendőrbot, lőfegyverhasználat, csapaterő alkalmazása, tömegoszlatás stb.),

tekintetében van hatásköre eljárni és az adott intézkedést, cselekményt, vagy mulasztást vizsgálni abból a szempontból, hogy történt-e alapjogi sérelem.

A lefoglalás szabályait ugyanakkor nem az Rtv., hanem a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény (a továbbiakban: Be.) 151-155. §-ai tartalmazzák. A fent ismertetett hatásköri rendelkezések értelmében ezért a Testület nem vizsgálhatja, hogy a panaszos tornacipőjének a lefoglalása jogszerű volt-e.

A panaszos sérelmeit ugyanakkor a Testület a cipő lefoglalásával összefüggésben, egy további kontextusban, emberi méltóságának megsértését illetően vizsgálhatónak tekintette.

A rendőrség működésére vonatkozó jogszabályok ugyanis több olyan rendelkezést is tartalmaznak, amelyek a rendőrségre általános, jogvédelmi kötelezettséget rónak. Így az Rtv. 2. §-ának (1) bekezdése alapvető szinten mondja ki, hogy a rendőrség tiszteletben tartja és védelmezi az emberi méltóságot, óvja az ember jogait. Az Rtv. 16. §-ának (4) bekezdése pedig azt rögzíti, hogy a rendőr nem alkalmazhat kegyetlen, embertelen vagy megalázó bánásmódot.

Jelen esetben egyértelműen megállapítható volt, hogy a panaszos tornacipőjét a rendőrség a büntetőeljárás keretében lefoglalta, ugyanakkor nem gondoskodott számára sem másik lábbeliről, sem arról, hogy a panaszos másik lábbelít hozathasson, és a panaszos hazajutásában sem nyújtott segítséget. Ennek következtében a Testület megítélése szerint olyan helyzet állt elő, ami a panaszos méltóságát komolyan sértette, hiszen mezítláb kellett a rendőrség épületét elhagynia.

Mindezek alapján a Testület álláspontja szerint sérült a panaszos emberi méltósághoz való alapvető joga amiatt, hogy cipőjének lefoglalását követően mezítláb kellett hazajutását megoldania.

IV.

A Testület úgy ítélte meg, hogy a vizsgált esetben tett bejelentés alapján a rendőröknek intézkedési kötelezettségük állt fenn a bűncselekmény körülményeinek mielőbbi felderítésére és az elkövetők azonosítására. Tekintettel továbbá arra, hogy a panaszossal kapcsolatban megállapítható volt a rendőri intézkedéshez minimálisan szükséges gyanú fennállása, a Testület jogszerűnek minősítette azt, hogy a rendőrök a panaszost intézkedés alá vonták, erre figyelemmel a panaszos személyes szabadságának előállítással való korlátozását szintén jogszerűnek minősítette, és a kapcsolódó alapjog – a személyi szabadsághoz való jog – megsértését nem állapította meg. Mivel ugyanakkor a rendőrség a Testület kifejezett kérése ellenére nem igazolta, hogy a panaszos öt és fél órát meghaladó fogvatartása az elvégzett eljárási cselekményekkel arányban állt, azokhoz viszonyítva nem volt szükségtelenül hosszú, a Testület ebben a vonatkozásban indokoltnak tartotta megállapítani a panaszos személyi szabadsághoz való alapjogának megsértését.

Az előállítás jogalapját érintő rendőrségi tájékoztatással összefüggésben a Testület a panaszos tisztességes eljáráshoz való alapvető jogának a megsértését nem állapította meg, álláspontja szerint azonban sérült a panaszos emberi méltósághoz való joga, és az abból levezethető testi integritása, mivel esetében a bilincs alkalmazására indokolatlanul került sor. Sérült továbbá a panaszos emberi méltósághoz való alapvető joga amiatt, hogy cipőjének lefoglalását követően mezítláb kellett hazajutását megoldania.

A megvalósult alapjogsértés a Testület megítélése szerint elérte a súlyosság azon fokát, amely indokoltta tette a panasz és az állásfoglalás megküldését az országos rendőrfőkapitánynak, ezért a Testület a rendelkező részben foglaltak szerint döntött.

Budapest, 2012. november 7.

Dr. Juhász Imre
elnök

Dr. Kozma Ákos
elnökhelyettes

Fráterné dr. Ferenczy Nóra
testületi tag

Dr. Féja András
testületi tag

Dr. Kádár András Kristóf
előadó testületi tag

FÜGGETLEN RENDÉSZETI PANASZTESTÜLET